

กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของคณะกรรมการประชาชน
เพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.)

ระหว่างปี พ.ศ. 2556 – 2557

Political Communication Process
of People's Democratic Reform Committee (PDRC)
Between A.D. 2013 – 2014

ธีรรัตน์ ทันท่วง¹
ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ในความเคลื่อนไหวทางการเมืองของสังคมไทยระหว่างปี พ.ศ. 2556-2557

การศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้ที่เคยเข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากเฟซบุ๊ก (Facebook) ของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อความ รูปภาพ บทความ วีดิทัศน์และบทสัมภาษณ์ ระหว่างวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึง วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นช่วงเวลาตั้งแต่เริ่มจนถึงวันประกาศยุติการชุมนุม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

¹ธีรรัตน์ ทันท่วง (ศศ.ม. การสื่อสารศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2559)

²อาจารย์ ดร.ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์ คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ด้านผู้ส่งสาร พบว่า นายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำกลุ่ม กปปส. สามารถทำให้ประชาชนได้เห็นถึงสิทธิในการชุมนุมเพื่อต่อสู้ทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพตามระบอบประชาธิปไตย โดยใช้การต่อสู้อย่างสงบ สันติ ปราศจากอาวุธ ส่วนตัวนายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำกลุ่ม กปปส. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ จนทำให้มวลชนเกิดความเชื่อถือและไว้วางใจ เป็นคนที่มีทัศนคติ หรือการแสดงออกเป็นพลวัตด้วยการแสดงออกทางอารมณ์ เพื่อโน้มน้าวจิตใจและเชื่อมต่อกับความรู้สึกของมวลชนและใช้การโน้มน้าวจิตใจในหลายรูปแบบ คือ วิธีการจูงใจแบบใช้อารมณ์และการจูงใจแบบใช้แรงจูงใจ

ด้านสาร พบว่า มีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาของสารอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้ถ้อยคำ ภาษาไวยากรณ์ การเน้นย้ำข้อความ อีกทั้งมีเนื้อหาที่ครอบคลุมและมีประเด็นที่ชัดเจนจนสามารถต่อยอดเป้าหมายในการชุมนุม สร้างพลังและความตื่นตัวให้มวลชนมาเข้าร่วมการเคลื่อนไหวอย่างมหาศาล

ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่า กลุ่ม กปปส. มีการโพสตรูปภาพและคำบรรยายภาพมากที่สุด รองลงมา คือ การโพสต์เฉพาะรูปภาพ และการโพสต์รูปภาพที่มีข้อความบนภาพ ตามลำดับ นอกจากนี้ นายสุเทพ เทือกสุบรรณและกลุ่ม กปปส. มีการใช้สื่อใหม่ (New Media) เป็นช่องทางหลักในการสื่อสาร ซึ่งก็คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นช่องทางหลักในการนำไปสู่การสร้างเครือข่าย และการรวมตัวที่หลากหลาย เนื่องจากสื่อเฟซบุ๊ก (Facebook) มีคุณลักษณะของความเป็นสื่อใหม่ (New Media) คือ เป็นการสื่อสารสองทางที่ก่อให้เกิดการเสวนาหรือการแลกเปลี่ยนความรู้ง่ายต่อการเข้าถึง จนสามารถกระตุ้นผู้รับสารให้มีปฏิกิริยาตอบสนอง เช่น การกดขึ้นขอบ การแสดงความคิดเห็น หรือการแบ่งปันโพสต้นนั้นๆ จนสุดท้ายเกิดเป็นการรวมกลุ่มของคนที่มีความสนใจร่วมกัน เช่น ต่อต้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรมและขับไล่ระบอบทักษิณ เป็นต้น

ด้านผู้รับสาร พบว่า ผู้รับสารเห็นด้วยกับการยอมรับความแตกต่าง เพราะเป็นสิ่งสำคัญมากในสังคม ควรยอมรับฟังความคิดเห็นและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่วนการเลือกตั้ง ผู้รับสารบางส่วนมีความเห็นว่า ยังมีประชาชนที่ยังไม่พร้อมกับการเมืองที่มีการเลือกตั้ง เนื่องจากยังไม่เท่าทันนักการเมืองบางกลุ่ม ส่วนความเป็นพลเมืองทุกคนควรเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่น เนื่องจากประชาชนทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง บนพื้นฐานกฎและกติกาของสังคม ไม่เช่นนั้นอาจเกิดความวุ่นวายขึ้นมาได้ ผู้รับสารทุกคนมีความสนใจเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ เอกสารสิ่งพิมพ์และจากบุคคล นอกจากนี้ ผู้รับสารมีประสบการณ์

เคยเข้าร่วมชุมนุม ร่วมเดินรณรงค์ หรือแม้แต่ขึ้นบนเวทีปราศรัย ส่วนด้านทัศนคติต่อกลุ่ม กปปส.และกลุ่ม นปช. นั้นมี ทั้งชื่นชอบไม่ชื่นชอบ ที่ชื่นชอบ กปปส. เนื่องจากการแสดงออกทางการเมือง ว่าทุกคนมาด้วยใจ และที่ไม่ชอบกลุ่ม กปปส. เนื่องจากสร้างความวุ่นวายในบ้านเมือง ไม่มีความเป็นประชาธิปไตย ส่วนที่ชื่นชอบกลุ่ม นปช. เพราะเป็นกลุ่มที่มาจากรากหญ้าที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม และส่วนที่ไม่ชอบกลุ่ม นปช. เนื่องจากมีความเห็นว่า เป็นกลุ่มที่มีความป่าเถื่อน แขนงนำไม่มีความรับผิดชอบ

Abstract

The objective of this research entitled “Political Communication Process of People’s Democratic Reform Committee (PDRC) Between A.D. 2013 - 2014” is to examine the political communication process used by the PDRC during 2013 and 2014. Qualitative research methods, particularly content analysis and in - depth interview are employed in this research. Content analysis focuses on the protest leader-Suthep Thaugsuban’s Facebook account, analyzing his pictures, articles, video clips, and interviews during one-year period of the political assembly from October 31, 2013 and May 22, 2014 which could be explained as listed below.

In terms of sender, the findings indicated that Suthep Thaugsuban could give the people recognition for rights to freely hold political assembly based on democracy using peacefully demonstration. Furthermore, he positioned himself as an experienced scholar who had different personal attitude and dynamic emotional expression to gain trust from the people. His persuasive techniques included dynamic emotional touches and motivation.

In terms of message, the result showed that content was arranged in a systematic way, namely word and language use, emphasis on words, well-rounded content, and symbol use to put emphasis on objectives of

the political assembly, along with encouraging the participants to actively take part in the gathering.

On the aspect of communication channel, the most frequently found was Facebook photos with captions, and the second frequently found was photos with words inside them. Also, Suthep Thaugsuban used new media-Facebook-as his main channel to build network and hold political assembly as it allowed two-way interaction and quick message delivery system. In fact, it can be said that new media-Facebook-was used as main channel to create network and to call for assembly because its features allowed discussion, exchange of knowledge, or encouragement over the receivers to interact with posts such as going against the amnesty act and Thaksin's regime.

Regarding the receiver, the findings showed that the population agreed and accepted the difference in political standpoints as the difference was considered vital part of the society, and everyone had to respect one another's rights and freedom based on the law and regulations to avoid societal chaos. Regarding election, there were certain group of the receivers who still believed that the citizens were not ready for the election as they were politically illiterate. These people welcomed political news exposure as some of them used to participate in previous political assembly or political rally or even gave a speech for such assembly. Television, radio, publication, and personal media were popular channels for them. The research population could be equally divided into two groups: sharing the same attitude with the PRDC from the opposite standpoint of the United Front of Democracy Against Dictatorship (UDD) and the opposite sharing the same attitude with the UDD, believing that the PRDC created chaos and stood against democracy. The PRDC advocates were at grass roots level who were treated unfairly and went against the UDD because they believed that the leaders were irresponsible causing chaos.

บทนำ

“การสื่อสาร” ในทางการเมืองมีความสำคัญอย่างมากในการสร้างสังคมที่รัฐและประชาชนมีการสื่อสารกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกันและกัน จนกระทั่งประชาชนยินยอมที่จะยอมรับนโยบายของรัฐบาล อันส่งผลให้การเมืองการปกครองภายในประเทศมีเสถียรภาพและความมั่นคง ดังเช่นที่ Karl W. Deustch (1969) นักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นการตอบสนองของรัฐที่นำไปสู่การตัดสินใจอันมีผลมาจากการสื่อสารทางการเมืองของระบบการเมือง ซึ่งเปรียบเสมือนเส้นประสาทของระบบการเมือง อันจะนำไปสู่การดำรงอยู่และบูรณาภาพของระบบการเมืองได้ด้วย (Karl W. Deustch, 1969 อ้างถึงใน ชวนะ ภวากันท์, 2551: 42)

การสื่อสารทางการเมือง จึงมีความสำคัญต่อระบบการเมืองเป็นอย่างมาก ดังที่นักวิชาการสำนักเศรษฐศาสตร์การเมือง กล่าวว่า เดิมการทำสงครามมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ 1) War of movement 2) War of position โดย War of movement หมายถึง การทำสงครามในทางกายภาพ เป็นการใช้กำลังเข้าประหัตประหารกัน เช่น การใช้กำลังทางทหาร การใช้อาวุธต่างๆ ส่วน War of position นั้น เป็นการทำสงครามทางความคิด เป็นสงครามที่แต่ละฝ่ายต่างต้องพยายามแย่งชิงพื้นที่ทางความคิดของคนส่วนใหญ่ในสังคมให้มาเห็นพ้องต้องกันกับตนให้มากที่สุดและในการทำสงครามใดๆ ก็ตาม หากฝ่ายใดสามารถเอาชนะใน War of position แล้วก็จะสามารถเอาชนะใน War of movement ตามมาได้ (Antonio Gramsci, 1971 อ้างถึงในจิรินดา ฤกษ์เจริญ, 2553: 8) ดังนั้น ในทางการเมือง การสื่อสารการเมืองหรือการต่อสู้ทางความคิด จึงมีความสำคัญมากกว่าการใช้กำลัง

ในปีพ.ศ. 2557 เกิดการสื่อสารการเมืองของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) จากความไม่เห็นด้วยกับการร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฉบับสุดซอยของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยเริ่มจากเครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศ (คปท.) อันประกอบไปด้วยนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงจำนวนหนึ่งเป็นแกนนำในการเดินขบวนและจัดเวที และมีกลุ่มจัดตั้งของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิตอีกกลุ่มหนึ่งที่แสดงตนเปิดเผยในการเข้าร่วมอย่างเอาการเอางานในเวทีการเมืองต่างๆ จนมาถึงนายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำคนสำคัญ ได้ใช้กลยุทธ์ในการสื่อสาร

ทางการเมืองที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติหรือการจูงใจ ที่ส่งผลให้การสื่อสารทางการเมืองของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ประสบความสำเร็จในการทำสงครามทางความคิด และสามารถขยายเครือข่ายได้จำนวนมากในระยะเวลาไม่นาน

งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นการศึกษากระบวนการที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่ไม่ใช่รัฐ และที่สำคัญคือ เป็นการสื่อสารผ่านการใช้ช่องทางสื่อใหม่อย่างเข้มข้น ซึ่งก็คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) ของแกนนำ คือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ประกอบกับลักษณะของการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นช่องทางที่ผู้ส่งสารส่วนมากเลือกใช้ในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด และเป็นสื่อออนไลน์ที่เป็นสื่อที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ รวมถึงนัดหมายพบปะเพื่อแสดงพลังและเกิดการรวมกลุ่มทางการเมือง จึงส่งผลให้กลุ่ม กปปส. สามารถขยายฐานทางการเมือง และมีผู้เข้าร่วมอุดมการณ์เดียวกันเป็นจำนวนมากโดยไม่ต้องผ่านสื่อมวลชนอีกต่อไป นอกจากนี้ ในขณะที่เกิดเหตุการณ์การชุมนุมของ กปปส. นั้น (ระหว่างปีพ.ศ. 2556-พ.ศ. 2557) จากผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี พ.ศ.2558 คนไทยนิยมใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) บ่อยที่สุดถึง 92.1% และเป็นสังคมออนไลน์อันดับที่ 1 ติดต่อกันถึง 3 ปีคือ พ.ศ. 2556-2558 ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดการชุมนุมของ กปปส. อีกด้วย (ส่วนงานดัชนีและสำรวจ สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2558: ออนไลน์)

ดังนั้น จากความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤติการณ์การเมืองไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 ส่งผลให้เกิดความเชื่อประเด็นใหม่ๆ ขึ้นมาในสังคมเป็นจำนวนมาก อีกทั้งความเชื่อดังนั้นยังมีพลังอำนาจมากพอที่จะต่อต้านและต่อรองพลังอำนาจของความเชื่อดั้งเดิมที่มีอยู่แล้ว จนกลายเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวงการศึกษากการสื่อสารทางการเมือง ผู้วิจัยจึงสนใจกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ว่ามีกระบวนการสื่อสารทางการเมืองอย่างไร จนสามารถนำมาสู่การเกิดผลกระทบกับสังคมไทยอย่างมหาศาล โดยผู้วิจัยคาดว่า งานวิจัยชิ้นนี้จะมีส่วนช่วยในการสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อตอบคำถามและอธิบายถึงปรากฏการณ์ทางการเมืองในแง่มุม

ที่หลากหลาย ทั้งนี้ คำตอบของการศึกษาดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการใช้สื่อใหม่ (New Media) ในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ท่ามกลางวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมืองในรัฐชาติไทย และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสื่อมวลชนต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในความเคลื่อนไหวทางการเมืองของสังคมไทยระหว่าง ปี พ.ศ. 2556-2557

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษารั้งนี้ คือ ศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ระหว่างวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ตามกระบวนการสื่อสาร SMCR Model ตั้งแต่ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) ช่องทาง (Chanel) และผู้รับสาร (Receiver) หรือ SMCR Model ตามแบบจำลองของเดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo, 1960 อ้างถึงในอุมาดา ปิ่นทอง, 2552: 21) โดยศึกษาย้อนหลังจากเฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารที่จัดว่าเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเฉพาะเฟซบุ๊ก (Facebook) ของแกนนำคนสำคัญ คือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารสัญญาณทางการเมืองของคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง ปี พ.ศ. 2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวเนื่องกับเรื่องของการเมือง ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลพยายามทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นตระหนักถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับบางอย่าง

สัญลักษณ์ หมายถึง ความหมายโดยนัย (connotative meaning) ของสัญลักษณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการเข้ารหัส (encode) ในกระบวนการสื่อสารสัญลักษณ์ทางการเมืองของกลุ่ม กปปส.

กระบวนการสื่อสารสัญลักษณ์ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวเนื่องกับเรื่องของการเมือง โดยเป็นการถ่ายทอดความหมายที่เกิดขึ้นผ่านการใช้สัญลักษณ์ในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง

การถอดรหัส หมายถึง การรับรู้และการอ่านความหมายเชิงสัญลักษณ์ในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของ กปปส. ได้แก่

1. การถอดรหัสแบบที่ผู้ส่งสารต้องการ (Preferred reading) ผู้รับสารที่อ่านความหมายตรงกับความหมายที่นายสุเทพ เพื่อกสุบรรณได้เข้ารหัสไว้

2. การถอดรหัสแบบที่ผู้รับสารจะต่อรองความหมายเสียใหม่ (Negotiated reading) คือผู้รับสารที่อ่านความหมายแบบปรับเปลี่ยนหรือสร้างเงื่อนไขเพิ่มเติมกับความหมายที่นายสุเทพ เพื่อกสุบรรณได้เข้ารหัสไว้

3. การถอดรหัสแบบที่ผู้รับสารจะตีความคัดค้านต่อต้านความหมายที่ผู้ส่งสารใส่รหัสมา (Opposition reading) คือผู้รับสารที่อ่านความหมายแบบปฏิเสธไม่เห็นด้วยหรือตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับความหมายที่นายสุเทพ เพื่อกสุบรรณได้เข้ารหัสไว้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยใช้แนวคิดเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารและการสื่อสารทางการเมือง (Communication and Political communication Process)

องค์ประกอบของการสื่อสาร

แนวคิดทางการสื่อสารที่นำมาใช้ในการศึกษาการสื่อสารทางการเมืองในที่นี้เป็นการประยุกต์เอากรอบแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารที่เรียกว่า ตัวแบบ SMCR Model ตามแนวคิดของเดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo) ที่กล่าวไว้ว่า ในกระบวนการสื่อสารจะประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ คือ ผู้ส่งสาร (Source) ตัวสาร (Message) สื่อหรือช่องทางในการสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) เป็นพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์และทำความเข้าใจกระบวนการสื่อสารทางการเมืองได้อย่างชัดเจน

โดย เดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo) ได้อธิบายองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารไว้ 4 ประการ คือ

1) **ผู้ส่งสาร (Sender หรือ S)** หมายถึง บุคคลที่ส่งหรือถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ โดยการเข้ารหัสออกไปเป็นสัญญาณ สัญลักษณ์ กิริยาท่าทาง โดยการสื่อสารจะสำเร็จได้นั้น ผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากกรอบแนวคิดเรื่องการสื่อสารของเบอร์โลนั้น จุดเริ่มต้นของการสื่อสารอยู่ที่ผู้ส่งสาร จะขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของผู้ส่งสาร 5 ประการ ดังนี้

1.1) ระบบสังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture Systems) หมายถึง สถานภาพทางสังคมของผู้ส่งสาร เนื่องจากผู้ส่งสารเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคมที่มีกรอบ กฎ ระเบียบ ตลอดจนวิถีชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมของสังคมนั้นๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพล รูปแบบ วิธีการสื่อสารรวมทั้งพฤติกรรมต่างๆ ของผู้ส่งสารด้วย

1.2) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้ของผู้ส่งสาร เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ผู้ส่งสารจะต้องรอบรู้ในเรื่องที่ต้องการสื่อสารและสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว รวมทั้งต้องวิเคราะห์ผู้รับสารให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งก่อนที่จะทำการสื่อสาร

1.3) ทักษะคติ (Attitude) หมายถึง วิธีคิดของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งทักษะคติในการสื่อสารประกอบด้วย ทักษะคติต่อตนเอง ทักษะคติต่อประเด็นของการสื่อสาร ทักษะคติต่อผู้รับสาร และทักษะคติต่อสภาพแวดล้อมที่ดำรงอยู่ในขณะที่สื่อสาร ซึ่งทักษะคติเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารอย่างยิ่ง และถ้าหากผู้ส่งสารมีอคติต่อ “สาร” ที่ต้องการจะนำเสนอ ก็ไม่อาจโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเชื่อใน “สาร” นั้นได้

1.4) ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) อันหมายถึงความชำนาญในการพูด การเขียน การคิด การใช้เหตุผล ในการโน้มน้าวใจ ซึ่งหากผู้ส่งสารมีความสามารถในการเรียบเรียง จัดระบบความคิดแล้วนำเสนอด้วยบุคลิก สีหน้า กิริยา ท่าทาง น้ำเสียง ที่น่าเชื่อถือ การสื่อสารนั้นก็จะเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง

2) **สาร (Message หรือ M)** หมายถึง เนื้อหาข่าวสารที่จะส่งออกไป ซึ่งข่าวสารเป็นผลผลิตในการแปรความคิด ความรู้และประสบการณ์ของผู้ส่งสาร โดยสารนั้นจะเป็นเรื่องราวที่มีความหมายหนึ่งที่ผู้ส่งสารต้องการถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร มีจุดมุ่งหมายให้ผู้รับสารได้มีความรู้หรือเพื่อให้ผู้รับสารตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังเช่น

กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ต้องการให้ผู้รับสารมีอุดมการณ์เดียวกัน เป็นต้น โดยจะปรากฏออกมาในรูปของภาษาพูด ภาษาเขียน หรืออากัปกิริยา ท่าทาง เป็นต้น แล้วส่งผ่านช่องทางการสื่อสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งองค์ประกอบย่อยของ “สาร” (Message) จะต้องมีคุณลักษณะคือ สารที่ต้องการนำเสนอครอบคลุมประเด็นต่างๆ ทั้งหมด

3) สื่อหรือช่องทางการส่งสาร (Channel หรือ C) หมายถึง ช่องทางการสื่อสารหรือตัวกลางที่ใช้ในการนำสารไปสู่ผู้รับสาร ซึ่งเบอร์โลเชื่อว่า มนุษย์เราสามารถใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การมองเห็น (Seeing) การได้ยิน (Hearing) การดมกลิ่น (Smelling) การชิมรส (Tasting) และการสัมผัส (Touching) ในการส่งและถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร เช่น เราเห็นคนร้องไห้เราจะรู้สึกได้ว่าเขากำลังเศร้า หรือ เราเห็นคนหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสเราจะรู้ได้ว่าเขากำลังมีความสุข เป็นต้น ซึ่งช่องทางการสื่อสารมี 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

3.1) การเข้ารหัสและการถอดรหัส หมายถึง ทักษะในการสื่อสารของบุคคล ได้แก่ การพูด การฟัง การเขียน การอ่าน ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้คนรับรู้และเข้าใจความหมายที่สื่อสารกันอยู่

3.2) พาหะที่บรรจุข่าวสารนั้น หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวเก็บและแสดงข้อมูลข่าวสารนั้น ได้แก่ จอภาพ หน้ากระดาษ หนังสือพิมพ์ เครื่องส่ง เครื่องรับวิทยุ โทรศัพท์ เป็นต้น

3.3) พาหะที่นำข่าวสารไป หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดการมองเห็นและการได้ยินในการสื่อสาร ได้แก่ อากาศ คลื่นแสง คลื่นเสียง ซึ่งถ้าเราอ่านหนังสือต้องใช้แสงสว่าง เป็นต้น

4) ผู้รับสาร (Receiver หรือ R) หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้รับข่าวสาร ซึ่งการสื่อสารจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้รับสารจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

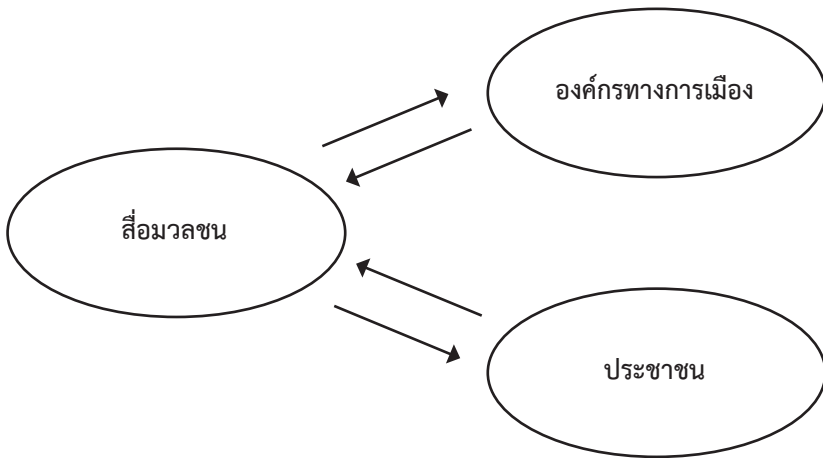
4.1) ระบบสังคมและวัฒนธรรมของผู้รับสาร (Social and Culture Systems) หมายถึง สถานภาพทางสังคมของผู้รับสาร เนื่องจากผู้รับสารเป็นบุคคลเช่นเดียวกับผู้ส่งสารและอาศัยอยู่ในสังคมที่มีระเบียบแบบแผน ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจ ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคิด และพฤติกรรมของบุคคล รวมทั้งอิทธิพลของความเป็นกลุ่มก็จะมีผลต่อสิ่งเหล่านี้ของผู้บุคคลด้วย

4.2) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่ผู้รับสารสั่งสมมาจากประสบการณ์ หรือจากการเรียนรู้ในสิ่งต่างๆ ที่อาจเป็นทั้งความรู้ในวิชาการหรือความรู้ในด้านอื่น

4.3) ทศนคติ (Attitude) หมายถึง การรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง อาจเป็นความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่ลึกซึ้งเหนียวแน่น เปลี่ยนแปลงได้ยาก

4.4) ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึง ความสามารถ ความชำนาญในการสื่อสาร ได้แก่ ความสามารถในการอ่าน การฟัง การตีความ การจับใจความของผู้รับสาร

Brian McNair (1999 อ้างถึงในวิชาญ จำปาขาว, 2554: 19) ได้ให้นิยามของการสื่อสารทางการเมืองไว้ว่า เป็นการสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับเรื่องทางการเมือง โดยไม่จำกัดว่าจะเป็นการสื่อสารในรูปแบบใด อาจเป็นการใช้วจนภาษา อวจนภาษา หรือสัญลักษณ์ใดๆ ผ่านสื่อต่างๆ ซึ่ง McNair ได้นำเสนอแบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองไว้ดังนี้ (นันทนา นันทวโรภาส, 2557: 14)

ภาพที่ 1 แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair)

ไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair, อ้างถึงใน บุษอริ ยีหะ, 2550: 183) อธิบายการไหลเวียนของข่าวสารตามแบบจำลองนี้ว่า กระบวนการเริ่มจากองค์กรทางการเมืองทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์ แนวทางนโยบาย และกิจกรรมของตนผ่านทางสื่อมวลชน

จากนั้นสื่อมวลชนจะเลือกนำเสนอ ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda setting) ที่เสนอหรือไม่เสนอข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสื่อมวลชน มีผลให้สาธารณชนเกิดความคิดคล้ายกันว่า เรื่องนั้นเป็นหัวข้อหรือประเด็นที่มีความสำคัญหรือไม่มีความสำคัญที่จะนำมาคิดพิจารณา ส่งผลให้องค์กรทางการเมืองทั้งหลายพยายามที่จะเป็นผู้ทรงอำนาจในการกำหนดวาระข่าวสารของสื่อ และต้องการโน้มน้าวทัศนคติของประชาชน โดยใช้วิธีการสื่อสารทางการเมืองที่แตกต่างกันไป

จากกรอบแนวคิดเรื่องการสื่อสารทางการเมืองของ Brian McNair ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดและตัวแบบการสื่อสารพื้นฐาน SMCR ของ David K. Berlo ที่อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารว่ามีอยู่ 4 ประการ คือ ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) ของกลุ่มกปปส. ดังนั้น ภายใต้การวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารทางการเมือง (ผู้ส่งสาร (Sender) สาร (Message) สื่อ (Channel) ผู้รับสาร (Receiver) กรอบแนวคิดนี้จะเป็นส่วนที่ช่วยให้ผู้วิจัยทราบถึงกระบวนการสื่อสารอันเป็นกลยุทธ์ที่จะนำเสนอและสร้างอุดมการณ์เดียวกันในทางการเมือง

2. แนวคิดเรื่องจุดจูงใจในสาร (Message Appeals)

มิลเลอร์และเบอร์กู (Miller and Burgoon, 1973 อ้างถึงในอรรถพร ปิณฑน์โอวาท, 2542: 4) ให้คำอธิบายว่า การโน้มน้าวใจใช้เมื่อผู้โน้มน้าวใจตั้งใจจะมีอิทธิพลเหนือผู้ได้รับการโน้มน้าวใจ หมายถึงการสื่อสารของมนุษย์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้มีอิทธิพลเหนือผู้อื่นโดยการเปลี่ยนความเชื่อ ค่านิยม หรือทัศนคติ โดยสรุปจึงกล่าวได้ว่าการโน้มน้าวใจมีลักษณะดังนี้

1. ผู้โน้มน้าวใจมีความตั้งใจที่จะมีอิทธิพลบางประการเหนือผู้ถูกโน้มน้าวใจ
2. โดยปกติผู้ถูกโน้มน้าวใจจะมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งและเป็นผู้โน้มน้าวใจจะพยายามชักจูงผู้ถูกโน้มน้าวใจให้ยอมรับทางเลือกที่ตนเสนอ
3. สิ่งที่ผู้โน้มน้าวใจต้องการคือ การเปลี่ยนแปลง หรือการสร้าง หรือการดำรงไว้ซึ่งความคิดเห็น ทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อของผู้ถูกโน้มน้าวใจ ซึ่งจะส่งผลต่อปัจจัยอื่นได้แก่ อารมณ์ พฤติกรรม เป็นต้น

การจูงใจในสาร (Message appeals) หลังจากที่มีผู้ส่งสารตัดสินใจว่า จุดประสงค์หรือเป้าหมายในการสื่อสารคืออะไร ผู้ส่งสารต้องพยายามเรียบเรียงโดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็น “เท่าค้อย่างเข้าประตู” หรือ “ประตูใส่หน้า” นอกจากนี้ ผู้ส่งสาร

จะต้องรู้จักจุดมุ่งใจในสาร ซึ่งอาจจะเป็นทางด้านชีววิทยา (ความต้องการทางด้านสรีระ) หรือเป็นจุดมุ่งใจที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learned Motives) ทั้งนี้ การโน้มน้าวใจจะได้ผลดียิ่งขึ้นถ้ามีจุดมุ่งใจที่ผู้รับสามารถเชื่อมโยงได้กับกรอบอ้างอิงของตนเอง ซึ่งจุดมุ่งใจที่ใช้กันทั่วไป ได้แก่ การมุ่งใจโดยใช้ความกลัว (fear appeals) การมุ่งใจโดยใช้อารมณ์ (emotion appeals) ซึ่งมี 3 วิธีคือ 1. การใช้ภาษาที่สื่ออารมณ์ 2. การเชื่อมโยงความคิดที่เราเสนอใหม่กับความคิดเก่า 3. การเชื่อมโยงความคิดที่เสนอเข้ากับอวัจนสารที่สามารถเร้าอารมณ์ได้ และมีการทำให้จวนสารและอวัจนสารสอดคล้องกันโดยผู้ส่งสาร นอกจากนี้ ยังมีวิธีการมุ่งใจโดยใช้ความโกรธ (anger appeals) การมุ่งใจโดยใช้วิธีโน้มน้าวใจด้วยการใช้อารมณ์ขัน (humorous appeals) การมุ่งใจโดยใช้การให้รางวัล (rewards as appeals) และ การมุ่งใจโดยใช้แรงจูงใจ (motivational appeals) เป็นต้น ดังนั้น แรงจูงใจในสาร จึงเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์ที่ใช้ในการโน้มน้าวใจ เนื่องจากในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ผู้ส่งสารจะต้องมีทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) อันหมายถึงความชำนาญในการให้เหตุผล รวมไปถึงการโน้มน้าวใจ หากผู้ส่งสารมีความสามารถในการเรียบเรียง จัดระบบความคิด แล้วนำเสนอได้น่าเชื่อถือ การสื่อสารนั้นก็จะเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง ดังนั้น ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดเรื่องแรงจูงใจในสารในการวิเคราะห์ผู้ส่งสาร คือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำคนสำคัญของกลุ่ม กปปส.

3. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media)

โรเบิร์ต เค โลแกน (R.K. Logan, 2010 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2555: 18) ได้เสนอแนวคิดเรื่องสื่อใหม่ ซึ่งครอบคลุมมิติต่างๆ ของสื่อใหม่อย่างกว้างขวาง ซึ่งได้นำเสนอคุณลักษณะของสื่อใหม่เอาไว้ ดังนี้

1) สื่อใหม่เป็นการสื่อสารสองทาง (Two-way communication)

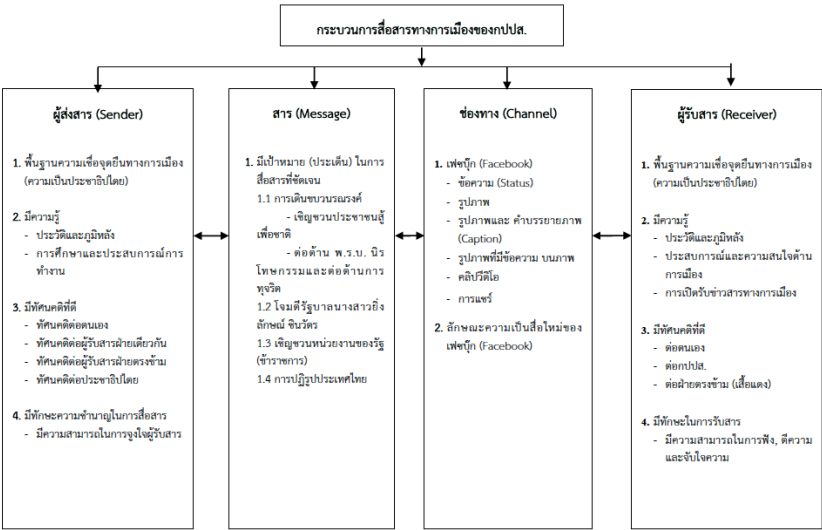
ในกรณีของการสื่อสารแบบทางเดียวนั้น ท่ามกลางกระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ผู้รับสาร (ฟัง/อ่าน/ดูชม) จะถูกแปรสภาพให้กลายเป็น “ผู้รับสารที่ passive” แต่ทว่าในสื่อใหม่แทบจะทุกประเภท เช่น อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ บล็อกหรืออีเมล ฯลฯ ที่ถือว่าเป็นสื่อใหม่นั้น ล้วนแล้วแต่เอื้ออำนวยให้เกิดการสื่อสารแบบสองทางขึ้นมา กล่าวคือ ผู้รับสารสามารถจะมีปฏิกริยาต่อทั้ง “ตัวข่าวสาร” และ “ผู้ผลิต/ผู้ส่งข่าวสาร” ได้ ดังนั้น สภาวะหรือสถานะของผู้รับสารจึงเปลี่ยนมาเป็นผู้รับสารที่ active

2) สื่อใหม่ง่ายต่อการเข้าถึงและการแพร่กระจายสารสนเทศ (Ease of access to and dissemination of information)

3) สื่อใหม่มีลักษณะส่งเสริมการรวมกลุ่มกันทางสังคมและการร่วมมือกันทางไซเบอร์ (Social collectivity & Cyber-cooperation) อันที่จริง การสื่อสารทุกประเภทตั้งแต่อดีตไม่ว่าจะเป็นการพูดคุย การเขียนจดหมาย การประชุมกลุ่ม ฯลฯ ก็ล้วนแล้วแต่ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มกันทางสังคมทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างประการแรกระหว่างสื่อแบบเดิมกับสื่อใหม่ในประเด็นนี้ก็คือ ในขณะที่โทรศัพท์ การพูดคุยหรือจดหมายนั้น จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ แต่ก็ต้องเป็นผู้ที่คุ้นเคยหรือรู้จักกันมาก่อน หากทว่าสื่อใหม่นั้นกลับสามารถทำให้เราติดต่อสัมพันธ์แม้แต่กับคนแปลกหน้าได้

กระบวนการสื่อสารทางการเมือง จำเป็นต้องใช้สื่อที่มีความรวดเร็ว และสามารถเข้าถึงได้ง่าย สื่อใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่อย่างเช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) จึงเป็นสื่อหนึ่งที่สามารถทำให้กระบวนการสื่อสารทางการเมืองประสบความสำเร็จในการสื่อสาร เนื่องจากเป็นสื่อของผู้รับสารยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นทั้งผู้รับและผู้ส่งในเวลาเดียวกัน ง่ายต่อการเข้าถึงและการแพร่กระจายสารสนเทศ และส่งเสริมการรวมกลุ่มกันทางสังคม และการร่วมมือกันทางไซเบอร์ ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดสื่อใหม่นี้มาวิเคราะห์ช่องทางการสื่อสารของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) เพื่อหาผลการวิจัยว่า ปัจจัยหรือคุณสมบัติใด ที่ทำให้เฟซบุ๊ก (Facebook) นำไปสู่การสร้างเครือข่าย และการรวมตัวที่หลากหลาย ซึ่งจะได้นำเสนอผลการวิจัยในลำดับถัดไป

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. จากเฟซบุ๊ก (Facebook) ของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำและเลขาธิการกลุ่ม กปปส. ที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ถึง วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 เนื่องจากเป็นช่วงที่มีความขัดแย้งทางการเมืองจนถึงช่วงเวลายุติการชุมนุม ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 6 คน ซึ่งเป็นผู้ที่เคยเข้าร่วมการชุมนุมทางการเมืองจากทั้งกลุ่ม กปปส. และที่ไม่ใช่ กปปส. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย รวมถึงทัศนคติต่อนายสุเทพ เทือกสุบรรณและกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) นำเสนอข้อมูลในแบบพรรณานาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือโดยวิธีการเก็บข้อมูลที่ได้จากแหล่งเอกสาร การวิเคราะห์เนื้อหา ตีความหมาย แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแบบ

สัมภาษณ์แบบเจาะลึกและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลาย เพื่อชี้ให้เห็นถึงกระบวนการสื่อสารทางการเมืองการเมืองในความเคลื่อนไหวทางการเมืองระหว่างปี พ.ศ. 2556-2557 อันได้แก่ ผู้ส่งสาร (ความเป็นประชาธิปไตย ความรู้ ทักษะคติ และทักษะในการจูงใจ) สาร (ประเด็นเนื้อหาสาร) ช่องทางการสื่อสาร (เฟซบุ๊ก) และผู้รับสาร (ความเป็นประชาธิปไตย ความรู้ ทักษะคติ ความสามารถในการรับรู้)

ผลการวิจัย/สรุปผลการวิจัยเป็นกรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์ (Conceptual Framework)

จากการศึกษาวิจัย พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. เกิดจากกระบวนการสื่อสารที่เป็นระบบ ของผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร ดังนี้

ผู้ส่งสาร (Sender) พบว่า ด้านความเป็นประชาธิปไตย นายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำ กปปส. ทำให้ประชาชนได้เห็นถึงสิทธิและเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตยว่า สามารถชุมนุมเพื่อต่อสู้ทางการเมืองในการต่อต้านรัฐบาล ใช้การต่อสู้อย่างสงบสันติ โดยปราศจากอาวุธได้ เช่น การโพสต์เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ว่า “เราเป็นพลเมืองดี ลูกขึ้นมาต่อสู้ ตามสิทธิ สู้อย่างสงบ สันติ อหิงสา” เป็นต้น

ด้านตัวนายสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำกลุ่ม กปปส. เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ จนทำให้มวลชนเกิดความเชื่อถือและไว้วางใจเป็นอย่างมาก เช่น มีการโพสต์ประวัติของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ว่า “เรื่องที่คุณอาจจะยังไม่รู้ของ กำนันสุเทพ เทือกสุบรรณ ชายผู้ไม่ยอมแพ้ แม้นกยูง” เป็นต้น

ด้านทัศนคติ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ยังเป็นคนที่มีทัศนคติต่อตนเอง ต่อ กปปส. ต่อฝ่ายตรงข้าม และต่อความเป็นประชาธิปไตย ที่มีการแสดงออกแบบเป็นพลวัต ด้วยการแสดงออกทางด้านอารมณ์ เพื่อให้สามารถโน้มน้าวจิตใจและเชื่อมต่อกับความรู้สึกของของมวลชน ให้มาเข้าร่วมการชุมนุมได้เป็นจำนวนมาก ประกอบกับการใช้การจูงใจในหลายรูปแบบ แต่ที่พบได้ชัดเจนและบ่อย คือ วิธีการจูงใจแบบใช้อารมณ์ และการจูงใจแบบใช้แรงจูงใจหรือที่เรียกว่าการจูงใจโดยใช้ประสบการณ์ เช่น ใช้คำว่า “เรา” ที่ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพรรคพวกเดียวกัน

สาร (Message) พบว่า จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อความ (Message) จากเฟซบุ๊กของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ พบว่า มีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาของสารอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้ถ้อยคำ ภาษาไวยากรณ์ การเน้นย้ำข้อความ อีกทั้งมีเนื้อหา (Content) ที่ครอบคลุม และมีประเด็นที่ชัดเจน คือ 1. การเดินขบวนรณรงค์ เช่น การเชิญชวนประชาชนผู้เพื่อชาติ หรือการต่อต้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรมและต่อต้านการทุจริต จากการโพสต์เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ว่า “พรุ่งนี้ 4 พ.ย. เจอกัน 10 โมงเช้าที่สามเสน เราจะไปแสดงพลังความเป็นเจ้าของประเทศด้วยกัน” 2. โจมตีรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ดังกรณีตัวอย่างเช่น การโพสต์เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ว่า “ถ้าพี่น้องยืนยั้นจะอยู่กับพวกเรา เป็นตายไม่กลัวแล้ว สู้จนกว่าชนะ ถ้าจะออกมา ขบวนมหาประชาชนก็ใหญ่ขึ้นจนสามารถขจัดระบอบทักษิณได้อย่างแน่นอน” 3. เชิญชวนหน่วยงานของรัฐ (ข้าราชการ) ตัวอย่างเช่น การโพสต์เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 ว่า “ไม่อยู่ใต้รัฐบาลทรราชอีกต่อไป จะไม่เลิกต่อสู้จนกว่าระบอบทักษิณจะหมดสิ้นจากแผ่นดินไทย สู้อย่างสงบ สันติ อหิงสา ข้าราชการ ตำรวจ ทหาร ต้องเลิกใช้ระบอบทักษิณ” และ 4. การปฏิรูปประเทศไทย เช่น การโพสต์เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2557 ว่า “การปฏิรูปโดยประชาชนจะทำให้บ้านเมืองเราดีขึ้นอย่างแท้จริง แสดงข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นใดๆ เกี่ยวกับการปฏิรูปที่ www.reformthai.com” เป็นต้น

ช่องทางการสื่อสาร (Chanel) พบว่า การโพสต์ด้านรูปภาพและคำบรรยายภาพของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ มีการโพสต์มากที่สุด จำนวน 491 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.82 จากการโพสต์ทั้งหมด รองลงมา คือ การโพสต์ด้านรูปภาพ จำนวน 78 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.77 และการโพสต์ด้านรูปภาพที่มีข้อความบนภาพ จำนวน 48 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.63 ตามลำดับ อีกทั้งเฟซบุ๊ก (Facebook) ยังเป็นช่องทางในกระบวนการสื่อสารสัญญาณทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. ที่มีคุณสมบัติของความเป็นสื่อใหม่ที่สามารถทำให้กลุ่ม กปปส. สามารถขยายเครือข่ายได้ในระยะเวลาอันรวดเร็วและทรงพลัง เนื่องจากสื่อเฟซบุ๊ก (Facebook) มีคุณลักษณะของความเป็นสื่อใหม่ คือ เป็นการสื่อสารสองทางที่ก่อให้เกิดการเสวนาหรือการแลกเปลี่ยนความรู้ง่ายต่อการเข้าถึงจนสามารถกระตุ้นผู้รับสารให้มีปฏิกิริยาตอบสนอง เช่น การกดขึ้นชอบ การแสดงความคิดเห็น หรือการแบ่งปันโพสต์นั้นๆ จนสุดท้ายเกิดเป็นการรวมกลุ่มของคนที่มีความสนใจร่วมกัน เช่น ต่อต้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรมและขับไล่ระบอบทักษิณ เป็นต้น

ผู้รับสาร (Receiver) จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ที่เคยเข้าร่วม การชุมนุมทางการเมือง จำนวน 6 คน มีความเห็นคือ ในกระบวนการสื่อสารสัญญาณ การเมืองของกลุ่ม กปปส. พบว่า ด้านความเป็นประชาธิปไตย กลุ่มตัวอย่าง ต่างเห็นด้วยกับการยอมรับความแตกต่าง เพราะเป็นสิ่งสำคัญมากในสังคม ควรยอมรับฟังเสียงของผู้อื่น และควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน ผู้รับสารมีทั้งที่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยกับการเลือกตั้ง ที่เห็นด้วยเนื่องจากการเลือกตั้งเป็นการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตย แต่ไม่เห็นด้วยเนื่องจากยังมีประชาชนอีกส่วนมากที่ยังไม่รู้ไม่ เท่าทันนักการเมือง ส่วนความเป็นพลเมืองทุกคนเห็นว่าควรเคารพสิทธิเสรีภาพ ของตนเองและบุคคลอื่น เพราะทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างแต่ก็ควรคำนึงถึง สิทธิส่วนบุคคลและกฎกติกาของสังคมเพราะเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ควรมี ไมเช่นนั้นอาจ เกิดความวุ่นวายในระบอบการเมืองการปกครองขึ้นมาได้ เช่น คุณสมบัติ บุญงามอนงค์ ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ยอมรับการมีอยู่ของความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่ไม่ได้แปลว่า ความเห็นที่ต่างต่างนั้นเราจะต้องเห็นด้วย หมายความว่า เรายอมรับว่าในโลก ของความเป็นจริงมีสิ่งที่ต่างต่างกัน” (สมบัติ บุญงามอนงค์, 25 พฤษภาคม 2560) เป็นต้น

ด้านความรู้ ผู้รับสารทุกคนมีความสนใจเปิดรับความข่าวสารทางการเมือง เพราะบางคนเคยเข้าร่วมชุมนุม หรือร่วมเดินรณรงค์ หรือแม้แต่การขึ้นบนเวทีปราศรัย โดยการรับรู้ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ เอกสารสิ่งพิมพ์และจากบุคคล เช่น คุณนลิฟงวิทยุ เนื่องด้วยข้อจำกัดในเรื่องของอายุ “ครูก็ฟังพันธมิตรมาเรื่อยๆ ฟังวิทยุ ฟังนูนฟังนี้ อาจจะเพราะเราแก่แล้วมั้ง” (นลิ ไม่ประสงค์เปิดเผยนามสกุล, 30 พฤษภาคม 2560) หรือ คุณสุขเจริญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า “เคยร่วมลงประชามติ ซึ่งการเมืองในส่วนนั้น ผมก็รู้คร่าวๆ แต่ผมรู้อย่างเดียวคือผมรักในหลวง ทำไมถึงมีแนวโน้มที่จะมาโค่นล้มสถาบัน ในหลวง ผมก็เลยไปกับครูเบล ไปร้องเพลง อยู่อย่างพอเพียง พร้อมๆ กันระหว่างกรุงเทพฯ กับเชียงใหม่ เริ่มประกาศให้ยึดมั่นยึดนี้แล้ว ประกาศให้ยึดศูนย์ราชการ ช่วงนั้นผมเลย ไปกรุงเทพบ่อยมากเลย ไปอยู่นาน ขึ้นเกือบทุกเวที ขึ้นไปร้องเพลงว่าคนเชียงใหม่ คนภาคเหนือก็มานะ” (สุขเจริญ ไม่ประสงค์เปิดเผยนามสกุล, 29 พฤษภาคม 2560) เป็นต้น

ด้านทัศนคติต่อกลุ่ม กปปส. และกลุ่ม นปช. นั้น มีทั้งชื่นชอบและไม่ชื่นชอบ ที่ชื่นชอบกลุ่ม กปปส. เพราะการแสดงออกทางการเมืองทุกคนมาด้วยใจ และที่ไม่ชอบ กลุ่ม กปปส. เพราะไม่ชอบในตัวแกนนำ มักสร้างความวุ่นวายในบ้านเมือง และไม่มีความ

เป็นประชาธิปไตย ส่วนที่ชื่นชอบกลุ่ม นปช. เพราะเป็นกลุ่มที่มาจากรากหญ้าที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในสังคม และส่วนที่ไม่ชอบกลุ่ม นปช. เพราะเห็นว่ามีความป่าเถื่อน แก่งนาไม่มีความรับผิดชอบ และสำหรับด้านทักษะการรับสาร ผู้รับสารเข้าใจว่าผู้ส่งสาร คือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ใช้วิธีการจูงใจแบบใช้ภาพลักษณ์ส่วนตัว และการทักษะการพุดจูงใจ และสร้างกลุ่ม กปปส. ว่าเป็นคนดี เป็นคนที่รักชาติ ต่อสู้เพื่อชาติและประเทศไทย เช่น คุณณัฐได้แสดงความคิดเห็นว่า “ศรัทธาในลุงกำนันมากๆ ไม่ว่าจะเหนื่อยเท่าไร จะป่วยเท่าไร แยกยอมเดินข้างหนามันเป็นการสร้างศรัทธาเสียเราไม่ช่วยก็ไม่ได้แล้ว” (ณัฐ ไม่ประสงค์เปิดเผยนามสกุล, 30 พฤษภาคม 2560) หรือการสร้างฝ่ายตรงข้ามให้เป็นคนไม่ดี เช่น คุณสมบัติได้แสดงความคิดเห็นว่า “ผมคิดว่าคุณสุเทพใช้วิธีการสร้างปศุจรรีบ ก็คือ การทำลายล้างขบวนการของคุณทักษิณก่อน ซึ่งผมคิดว่าเป็นวิธีการจูงใจที่มีประสิทธิภาพ แต่วามันขัดหลักการประชาธิปไตยมากๆ และมันเป็นการสร้างการเผชิญหน้าในสังคม” (สมบัติ บุญงามอนงค์, 25 พฤษภาคม 2560) เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่สามารถปลุกให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมืองเป็นจำนวนมาก ถือเป็นการสื่อสารทางการเมืองที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งหากพิจารณาในแง่ของกระบวนการสื่อสาร พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. ประสบความสำเร็จเนื่องจากคุณสมบัติของผู้ส่งสาร สาร และสื่อที่มีประสิทธิภาพในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง จึงส่งผลให้ผู้รับสารสามารถรับรู้ เชื่อมั่น และหันมามีอุดมการณ์เดียวกับผู้ส่งสาร ดังนี้

ด้านผู้ส่งสาร จากการศึกษาพบว่า ผู้ส่งสาร คือ นายสุเทพ เทือกสุบรรณ สามารถทำให้ประชาชนได้เห็นถึงสิทธิและเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตยว่า สามารถชุมนุมเพื่อต่อสู้ทางการเมืองในการต่อต้านรัฐบาล ใช้การต่อสู้อย่างสงบ ปราศจากอาวุธ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ทำให้มวลชนเกิดความเชื่อถือและไว้วางใจ และมีทัศนคติร่วมกัน เนื่องจากผู้ส่งสารเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ หรือการแสดงออกเป็นพลวัตด้วยการแสดงออกทางอารมณ์ เพื่อโน้มน้าวจิตใจและเชื่อมต่อกับความรู้สึกของของมวลชน ส่งผลให้มีการยอมรับซึ่งกันและกันระหว่างผู้ส่งและผู้รับ

จนผู้รับสารมีความเชื่อในลักษณะคล้ายตามผู้ส่งสาร เช่น กลุ่ม กปปส. คือ คนดีที่ต้องสู้เพื่อชาติ เพื่อแผ่นดิน เป็นต้น และสามารถขยายเครือข่ายสื่อสารการชุมนุมได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เดวิด เบอร์โล (David K. Berlo, 1960 อ้างถึงในอุมาดา ปิ่นทอง, 2552: 21) ที่ว่า การสื่อสารจะสำเร็จได้นั้น ผู้ส่งสารจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะต้องมีทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) อันหมายถึงความชำนาญในการพูด การเขียน การคิด การใช้เหตุผลในการโน้มน้าวใจ เช่นเดียวกับฐานคติเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของ Brian McNair (1999 อ้างถึงในวิชาญ จำปาขาว, 2554: 19) ที่ว่า พรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมือง คือ กลุ่มคนที่ร่วมกันโดยมีอุดมการณ์เหมือนกัน ตกลงที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยการนำเสนอแนวนโยบายที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ซึ่งทั้งหมดถือว่าเป็นจุดเด่นของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ในฐานะแกนนำในการชุมนุมของกลุ่ม กปปส.

ด้านสาร จากการศึกษา พบว่า ผู้ส่งสารมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาของสารอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านของการใช้ภาษาและประเด็นที่ใช้ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการเรียกร้องต่อต้านและเชิญชวนให้ผู้รับสารเข้าร่วมการชุมนุม สอดคล้องกับคุณลักษณะขององค์ประกอบ “สาร” ในกระบวนการสื่อสารทางการเมือง ของเดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo, 1960 อ้างถึงในอุมาดา ปิ่นทอง, 2552: 21) ที่ว่า สารมีคุณสมบัติ 3 ประการด้วยกัน คือ รหัสของสาร (Message Code) คือการนำเอาภาษาที่เกิดจากการนำส่วนที่เล็กที่สุดของสาร ได้แก่ สระ พยัญชนะ หรือวรรณยุกต์ต่างๆ นำมาประกอบเป็นคำที่มีความหมาย หรือสัญลักษณ์ต่างๆ มาใช้เพื่อถ่ายทอดข้อมูล ไปยังผู้รับสาร เนื้อหา (Content) คือสาระที่ต้องการนำเสนอครอบคลุมประเด็นต่างๆ ทั้งหมด การจัดเรียงลำดับสาร (Message Treatment) หากจัดสารได้ดี ก็ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพที่ดีของการสื่อสารด้วย

ด้านช่องทางการสื่อสาร จากการศึกษา พบว่า มีการโพสต์ด้านรูปภาพและคำบรรยายภาพมากที่สุด จำนวน 491 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.82 จากการโพสต์ทั้งหมด ซึ่งการที่กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) โพสต์รูปภาพและคำบรรยายมากที่สุด เนื่องจากสามารถทำให้ผู้รับสารสามารถรับรู้ สนใจและเข้าใจได้ง่ายกว่าการโพสต์รูปภาพหรือข้อความเพียงอย่างเดียว หรือแม้กระทั่งการโพสต์คลิปวิดีโอก็ตาม ดังที่แนวคิดการจูงใจผู้รับสารโดยการใช้อารมณ์ที่กล่าวไว้ว่า สารที่ใช้อารมณ์จะ

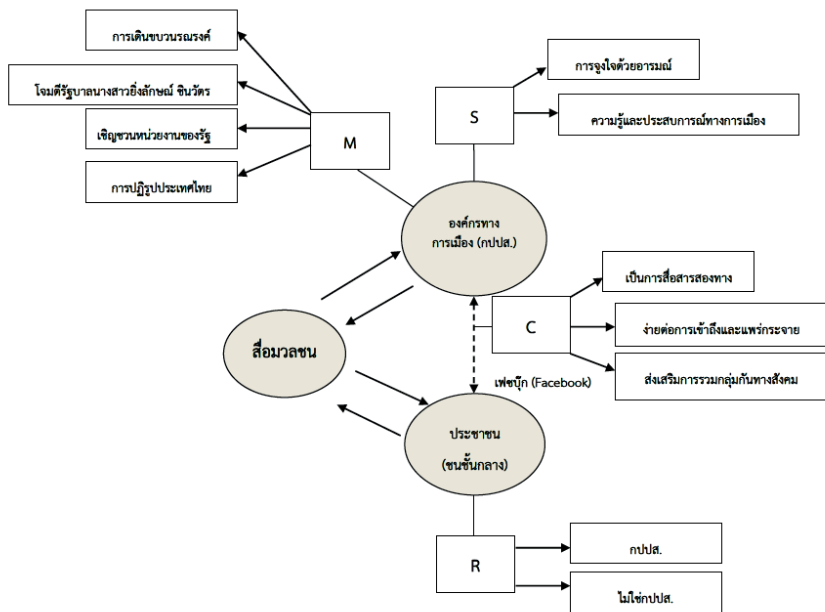
โน้มน้าวใจได้มากกว่าสารที่ไม่ใช้อารมณ์ ซึ่งในที่นี้กลุ่ม กปปส. ได้ใช้การเชื่อมโยงแนวคิดที่เสนอเข้ากับวาทสารหรือการใช้รูปภาพประกอบคำบรรยาย ส่งผลให้สามารถเร้าอารมณ์ผู้รับสารได้มากกว่าการนำเสนอรูปภาพหรือข้อความเพียงอย่างเดียว

ทั้งนี้ ภายใต้แนวคิดกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair) ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับช่องทางการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. จากแนวคิดการสื่อสารทางการเมืองที่ว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีกระบวนการ คือ องค์การทางการเมืองทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์นโยบายของตนผ่านสื่อมวลชน และสื่อมวลชนจะเลือกข่าวสารไปนำเสนอต่อประชาชน แต่ผู้วิจัยค้นพบว่า เมื่อมีการเกิดขึ้นของเฟซบุ๊ก (Facebook) มีคุณลักษณะของความเป็นสื่อใหม่ โรเบิร์ต เค โลแกน (R.K. Logan, 2010 อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2555: 18) คือ เป็นการสื่อสารสองทางที่ก่อให้เกิดการเสวนาหรือการแลกเปลี่ยนความรู้ ง่ายต่อการเข้าถึงจนสามารถกระตุ้นผู้รับสารให้มีปฏิกิริยาตอบสนอง เช่น การกดขึ้นชอบ การแสดงความคิดเห็น หรือการแบ่งปันโพสต์นั้นๆ จนสุดท้ายเกิดเป็นการรวมกลุ่มของคนที่มีความสนใจร่วมกัน เช่น ต่อต้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรมและขับไล่ระบอบทักษิณ เป็นต้น ซึ่งจากคุณสมบัติที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ผู้ส่งสารสามารถสื่อสาร นัดหมาย แจ้งพิกัดการเดินทาง หรือโต้ตอบกับผู้รับ และก่อให้เกิดการมาเข้าร่วมการประชุม และขยายเครือข่ายในวงกว้างผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) ได้โดยตรงโดยไม่ต้องอาศัยสื่อมวลชน

ด้านผู้รับสาร จากการศึกษา พบว่า ผู้รับสารเห็นด้วยกับการยอมรับความแตกต่างเพราะเป็นสิ่งสำคัญมากในสังคมที่ควรยอมรับฟังและให้เกียรติซึ่งกันและกัน เห็นด้วยกับการเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญตามระบอบประชาธิปไตย เห็นด้วยว่าทุกคนควรเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่น เพราะทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง แต่ก็ควรคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลและกฎกติกาของสังคม เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ควรมี ไม่เช่นนั้นอาจเกิดความวุ่นวายขึ้นมาได้ สำหรับด้านความรู้ทุกคน มีความสนใจเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์และจากบุคคล นอกจากนี้บางท่านเคยเข้าร่วมชุมนุม ร่วมเดินรณรงค์ หรือแม้แต่ขึ้นปราศรัยบนเวที ด้านทัศนคติต่อกลุ่ม กปปส. และกลุ่ม นปช. นั้น มีทั้งชื่นชอบไม่ชื่นชอบเท่ากัน ที่ชื่นชอบ กลุ่ม กปปส. เพราะการแสดงออกทางการเมืองทุกคนมาด้วยใจ และที่ไม่ชอบกลุ่ม กปปส. เพราะสร้างความวุ่นวายในบ้านเมือง ไม่เป็นประชาธิปไตย ส่วนที่ชื่นชอบ กลุ่ม นปช. เพราะเป็นกลุ่มที่มาจากรากหญ้าที่ไม่ได้รับ

ความเป็นธรรมในสังคม และส่วนที่ไม่ชอบ กลุ่ม นปช. เพราะเห็นว่ามีความป่าเถื่อน แก่นาไม่มีความรับผิดชอบ สำหรับด้านทักษะการสื่อสาร ผู้รับสารมีความคิดเห็นว่า ผู้ส่งสารใช้วิธีการจูงใจแบบใช้ภาพลักษณ์ส่วนตัวและการทักษะการพูดที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าด้านคุณสมบัติของผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. นั้น ผู้รับสารทุกคนมีความเป็นประชาธิปไตยและมีความรู้และประสบการณ์ ทางด้านการเมืองทุกคน แต่ที่ไม่เห็นพ้องต้องกันคือ สารของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ จะได้ผลเฉพาะกับกลุ่ม กปปส. แต่จะไม่ถูกเชื่อในกลุ่มที่เป็นฝ่ายตรงข้าม ดังนั้น จากผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. ผู้รับสารมีคุณสมบัติสอดคล้องกับผู้ส่งสาร ดังที่ เดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo) ได้อธิบายถึงผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารว่า ผู้รับสาร ซึ่งอยู่อีกที่หนึ่งของช่องสาร กล่าวคือ เมื่อเราพูดก็ควรจะต้องมีคนฟัง ถ้าเราเขียนควรจะมีคนอ่าน ผู้ฟังหรือผู้อ่าน ก็คือผู้รับสารซึ่งเป็นเป้าหมายของการสื่อสารนั้นๆ ผู้รับสารเมื่อรับสารอยู่ในรูปของรหัส (Encode) ก็จะทำให้การถอดรหัส (Decode) คือการแปลตีความและเรียบเรียงรหัส อีกครั้งหนึ่งให้กลับมาเป็นเนื้อหาข่าวสารตามที่ส่งมา ผู้รับสารและผู้ส่งสารจะต้อง อยู่ในระบบเดียวกัน จึงจะเข้าใจหรือถอดรหัส (Decode) เข้ารหัสสาร (Encode) ได้คล้ายคลึงกัน มิฉะนั้นแล้วการสื่อสารอาจไม่เกิดขึ้น ผู้ส่งสารและผู้รับสารอาจเป็น คนๆ เดียวกันหรือแยกกันเป็นคนละคนก็ได้

จากองค์ประกอบการสื่อสารทางการเมืองดังกล่าว จะเห็นได้ว่า องค์การทางการเมืองในที่นี้ คือ กลุ่ม กปปส. ได้สร้างสารทางการเมือง และนำเสนอผ่าน สื่อเฟซบุ๊ก (Facebook) ที่มีคุณลักษณะความเป็นสื่อใหม่ ไปยังกลุ่มผู้รับสารที่เคย เข้าร่วมการชุมนุมทางการเมือง และเกิดลักษณะการถอดรหัสความหมายในลักษณะที่ แตกต่างกัน และถอดรหัสความหมายร่วมกันระหว่างกลุ่ม กปปส. และกลุ่มที่ไม่ใช่ กลุ่ม กปปส. เนื่องจากบริบททางการเมือง และวัฒนธรรมของผู้รับสารเหล่านั้น ก่อให้เกิดเป็นการสื่อสารการเมืองของชนชั้นกลาง ที่สื่อสารผ่านเฟซบุ๊ก (Facebook) โดยตรง และที่สำคัญ ไม่ต้องผ่าน “สื่อมวลชน” อีกต่อไป ทั้งนี้ จึงถือเป็นข้อค้นพบของ ผู้วิจัยในงานวิจัยชิ้นนี้ ภายใต้งานประยุกต์ใช้แบบจำลองการสื่อสารทางการเมืองของ ไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair) และกระบวนการสื่อสารของเดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo) ซึ่งผู้วิจัยสามารถสร้างข้อสรุปข้อค้นพบแบบจำลองได้ดังนี้ คือ

ภาพที่ 2 แบบจำลองกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มคณะกรรมการประชาชน เพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผลการวิจัย พบว่า กลุ่ม กบปส. สามารถชักจูงมวลชนเข้าร่วมชุมนุมได้มากที่สุด ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย ซึ่งมาจากการบริหารจัดการระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีการใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์สื่อสารกับมวลชน ในกลุ่มต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพได้

2. ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของ กลุ่ม กบปส. สามารถสร้างความจริงขึ้นมาชุดหนึ่ง เช่น กลุ่ม กบปส. คือบุคคลที่ต่อสู้เพื่อชาติ เป็นต้น จึงสามารถครอบครองอุดมการณ์หรือความคิดทางการเมือง แม้ว่าอาจมีข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงแฝงอยู่ก็ตาม ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์ให้คนรู้เท่าทันการสื่อสารทางการเมือง ของนักการเมืองต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในยุคที่เกิดความขัดแย้งทางการเมือง นอกจากจะมีการศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มการเมืองต่างๆ แล้ว ควรมีการศึกษาความรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มเด็กที่เกิดในช่วงยุคความขัดแย้งทางการเมืองด้วย

2. ควรมีการศึกษากลยุทธ์ด้านการสื่อสารทางการเมือง ของผู้นำมวลชน นักการเมือง หรือนักเคลื่อนไหวคนอื่นๆ ในเชิงลึก เพื่อจะได้เปรียบเทียบให้เห็นแนวคิด และกระบวนการสื่อสารที่เหมือนหรือแตกต่างกัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กองบรรณาธิการ. (2557). *The Power of Change* กำนันสุเทพ เทือกสุบรรณ.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันออก.

กาญจนา แก้วเทพ. (2555). *คู่มือสื่อใหม่ศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.

จิรินดา ฤทธิเจริญ. (2553). *การวิเคราะห์วาทกรรมพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย*

และวาทกรรมรัฐบาลพลั้งประชาชน (พฤษภาคม-ธันวาคม 2551). ปริญญา

นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชวนะ ภวากานันท์. (2551). “บทบาทอันพึงประสงค์ของพระสงฆ์กับสังคมไทยใน

ปัจจุบัน”. *ศุภปริทัศน์*, 9 ตุลาคม 2551.

นลี ไม่ประสงค์เปิดเผยนามสกุล. (2560, 30 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

นันทนา นันทวโรภาส. (2557). *สื่อการเมือง: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*.

(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: แมสมีเดีย.

บุญอริ ยีหะ. (2550). *ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด

สามลดา.

พิทยา ว่องกุล. (2541.). *ไทยยุควัฒนธรรมทาส*. กรุงเทพฯ: โครงการวิถิตรรศน์.

วิชาญ จำปาขาว. (2554). *การสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อ*

ประชาธิปไตย: ศึกษากรณีการชุมนุมประท้วงหลังการเลือกตั้ง 23 ธันวาคม

2550. ดุษฎีนิพนธ์ สื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.

สมบัติ บุญงามอนงค์. (2560, 25 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

ส่วนงานดัชนีและสำรวจสำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

(องค์การมหาชน) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2558). *รายงาน*

ผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ในประเทศไทย ปี 2558 Thailand

Internet User Profile 2015. แหล่งที่มี [https://www.it24hrs.com/2015/](https://www.it24hrs.com/2015/thailand-internet-user-profile-2015-2558/)

[thailand-internet-user-profile-2015-2558/](https://www.it24hrs.com/2015/thailand-internet-user-profile-2015-2558/). สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2560.

สุทธจริญ ไม่ประสงค์เปิดเผยนามสกุล. (2560, 29 พฤษภาคม). สัมภาษณ์.

อรรธรณ ปิณฑิโรวาท. (2542). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อูมาดา ปิ่นทอง. (2552). **การก่อกำเริบ การดำรงอยู่ การล่มสลาย ของขบวนการเคลื่อนไหว ทางสังคมแนวใหม่: ศึกษากรณีสำนักหุบผาสวรรค์**. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (สื่อสารการเมือง) วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.

ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2557). **การเมืองป่วน สังคมป่วย ศ.ดร.ลิขิต ธีรเวคิน**. แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th/iBizchannel/ViewNews.aspx?NewsID=9570000104521>. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2559.

ภาษาอังกฤษ

Brain McNair. (2003). **An Introduction to Political Communication**. London and New York: Routledge.

Dan Nimmo. (1978). **Political Communication and Public Opinion in America**. Santa Monica. Calif: Goodyear.